

ОЦІНКА ДЕЯКИХ ЗМІН В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ ЩОДО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

На сучасному етапі питання забезпечення фінансовими ресурсами для здійснення повноважень органами місцевого самоврядування в Україні виходить на перший план, адже фінансова незалежність місцевого самоврядування є однією з фундаментальних умов незалежності та життєздатності органів місцевої влади. Визначальним в понятті «сільська територія», на сьогоднішній день є сільськогосподарський напрямок діяльності цих територій, від ефективності якого прямо залежить формування доходної частини місцевого бюджету.

З 1 січня 2015 року відбулися суттєві зміни щодо державної політики фінансового забезпечення місцевих бюджетів сільських територій [1-4]. Так, згідно Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо міжбюджетних відносин» від 28.12.2014 р. №79-VIII змінилася структура розподілу основних податкових надходжень між рівнями бюджетної системи. Починаючи з 2015 року ПДФО зараховується до районного, обласного та державного бюджету і не входить до складу надходжень сільських та селищних бюджетів (раніше 25% залишалися в їх розпорядженні). Таким чином, за цією позицією, на нашу думку, такий рівень бюджетів може втратити до 40% податкових надходжень, що прямо вплине на зниження їх фінансової спроможності. Натомість, до сільських (селищних) бюджетів буде зараховуватися 100% акцизного податку.

Відтепер формують бюджет сільських та селищних рад три основні податки, а саме: плата за землю, єдиний та акцизний податок.

Таблиця 1 – Зміни у структурі розподілу основних податкових надходжень між рівнями бюджетної системи згідно Бюджетного кодексу у 2014-2015 рр., %

Види податків	Види бюджетів							
	сільський (селищний)		районний		обласний		державний	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Податок на доходи фіз. осіб	25	-	50	60	25	15	-	25
Податок на прибуток	-	-	-	-	-	10	100	90
Збір за спец. викор. ліс. ресур	100	100	-	-	-	-	-	-
Збір за спец. використ. води	-	-	-	-	50	50	50	50
Плата за користув. надрами	-	-	-	-	50	50	50	50
Плата за землю	100	100	-	-	-	-	-	-
Військовий збір	-	-	-	-	-	-	100	100
ПДВ	-	-	-	-	-	-	100	100
Акцизний податок	-	100	-	-	-	-	100	-
Плата за ліцензії	-	-	-	-	100	100	-	-
Фіксований податок (ЄП)	100	100	-	-	-	-	-	-
Єдиний податок	100	100	-	-	-	-	-	-
Податок на нерухоме майно	100	100	-	-	-	-	-	-

Суттєвого збільшення доходів бюджетів місцевого самоврядування у сільській місцевості можна досягти лише шляхом реалізації раціональної фіскальної політики.

Зміни, які відбулися на рівні нормативно-правової бази щодо оподаткування аграрних товаровиробників на основі фіксованого (єдиного) податку [2-4], призведуть, на нашу думку, до збільшення доходів за цією позицією майже в 21 раз.

На даний час проблемним є питання оподаткування особистих селянських господарств. На сьогодні їх доходи не оподатковуються, що є негативним чинником для формування бюджетів сільських територій.

Невирішеними залишаються питання щодо так званих «сірих зон», тобто тієї частини землі, яку фізичні особи використовують для виробництва товарної аграрної продукції, але які не відносять себе ні до третьої, ні до четвертої групи платників єдиного податку, тим самим суттєво знижуючи власне податкове навантаження. Згідно офіційних даних статистики площа земельних ділянок, зайнятих під діяльністю особистих селянських господарств в Україні досягає 6445,8 тис. га, в тому числі для ведення товарного сільськогосподарського виробництва – 2858 тис. га [табл. 2].

Таблиця 2 – Загальні показники стану розвитку особистих селянських господарств України за період 2009-2013 рр.*

Показник	На 01.01.	На 01.01.	На 01.01.	На 01.01.	На 01.01.14	Абсолютне відхилення
	10	11	12	13		
Загальна кількість господарств, тис., з них господарства:	4612,1	4540,4	4359,0	4301,8	4241,6	-370,5
- які утримують худобу та птицю	3346,5	3267,2	3184,1	3111,9	3044,7	-301,8
- мають у приватній власності сільськогосподарську техніку	222,1	234,1	255,4	277,2	303,5	81,4
Площа земельних ділянок, тис. га, у т.ч. з цільовим призначенням:	6560,5	6655,4	6458,1	6501,0	6445,8	-114,7
- для ведення особистого селянського господарства	2879,1	2873,9	2730,9	2717,1	2692,0	-187,1
- для ведення товарного сільськогосподарського виробництва	2740,5	2841,8	2819,9	2884,1	2858,0	117,5
-з них узятих в оренду	347,1	350,2	327,2	337,3	318,1	-29

*за даними державної служби статистики України

Відповідно до статті 33 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до власних повноважень виконавчих органів сільських, селищних рад у сфері регулювання земельних відносин належить справляння плати за землю, в тому числі встановлення розміру орендної плати. Ставки податку на землю та орендної плати, які застосовуються при укладанні договорів оренди та використання землі сільськогосподарського призначення є не завжди прозорими та економічно обґрунтованими, що негативно впливає на стан наповнення бюджетів сільських територій. Відсутність єдиних підходів при передачі в оренду земельних ділянок, а також сплати податкових зобов'язань не тільки ставить в нерівні умови землекористувачів, але й не забезпечує акумулювання максимально можливого обсягу надходжень до сільських бюджетів.

Підвищення фінансової стійкості бюджету сільських територій можливе на основі виваженої державної фінансової політики за рахунок посилення доходної бази, підвищення ефективності і результативності використання бюджетних коштів.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо міжбюджетних відносин [Текст] : [закон України : офіц. текст : за станом на 26.04.2015 / Верховна Рада України; Закон від 28.12.2014 № 79-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 12, С.76. –

Доступно з мережі інтернет : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/79-19> (дата звернення : 20.10.2015 р.). – Назва з екрана.

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи [Текст] : [закон України : офіц. текст : за станом на 28.12.2014 р. // Відомості Верховної Ради, № 7–8, № 9. – 2015. – С. 55. – Доступно з мережі інтернет : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/71-19> (дата звернення : 20.10.2015 р.). – Назва з екрана.

3. Про індексацію нормативної грошової оцінки земель [Текст] : офіц. текст : за станом на 20.09.2015 р. / Державне агентство земельних ресурсів України ; Лист від 14.01.2015 р. № 6-28-0.22-215/2-15. – Доступно з мережі Інтернет : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення : 06.10.2015 р.). – Назва з екрана.

4. Про внесення змін до Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів [Текст] : офіц. текст : за станом на 31.10.2011 р. / Кабінет Міністрів України; Постанова від 31.10.2011 № 1185. – Доступно з мережі Інтернет : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1185-2011-%D0%BF> (дата звернення : 16.10.2015 р.). – Назва з екрана.

5. Про місцеве самоврядування в Україні [Текст] : [закон України : офіц. текст : за станом на 28.10.2015 р. / Верховна Рада України ; Закон від 21.05.1997 № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1997. – № 24. – С.170. – Доступно з мережі Інтернет : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> (дата звернення : 11.10.2015 р.). – Назва з екрана.

6. Статистичний щорічник України за 2009-2013 рік [Електронний ресурс] / Держкомстат України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення : 16.10.2015 р.). – Назва з екрана..